

Nr 43.

Andra kammarens allmänna beredningsutskotts utlåtande över motion angående ändrade regler för framställande och besvarande av interpellationer och enkla frågor.

I en inom andra kammaren väckt motion nr 85 har herr *von Friesen m. fl.* hemställt, att kammaren måtte antaga smidigare regler rörande framställande och besvarande av interpellationer och enkla frågor samt att vederbörande utskott måtte utarbeta härför erforderliga texter.

Utskottet. Institutet enkla frågor infördes i kammarens ordningsstadga enligt beslut vid 1938 års riksdag. Vid 1949 års riksdag beslöts, förutom vissa ändringar av huvudsakligen formell natur, ett tillägg, varigenom stadgades, att vid besvarande av enkel fråga endast den ledamot, som framställt spørsmålet, och det statsråd, som lämnar svaret, må delta i överläggningen, såvida icke kammaren genom beslut utan föregående överläggning beslutar upphäva denna inskränkning i yttranderätten.

Nu gällande bestämmelser för framställande av interpellationer och enkla frågor återfinnas i Ordningsstadgan för riksdagens andra kammare § 20, vars 1—4 mom. lyda:

»*Mom. 1.* Ledamot av kammeren må, såsom i 52 § riksdagsordningen sägs, till ledamot av statsrådet framställa spørsmål i ämne utom föredragningslistan; sådana spørsmål äro antingen interpellationer eller enkla frågor för upplysningars inhämtande.

Mom. 2. Interpellation skall vara skriftligen uppställd och av bestämt innehåll samt vara försedd med särskild motivering. Interpellation skall uppläsas och i tre exemplar avlämnas i kammaren. Kammaren beslutar, huruvida interpellationen må framställas eller icke. Sådant beslut skall fattas utan föregående överläggning. Har interpellationen begärts på bordet, skall den vila till nästa sammanträde, då kammaren, på sätt nyss är sagt, ovillkorligen skall avgöra, huruvida interpellationen må framställas eller icke. Har kammaren medgivit interpellationens framställande, låte talmannen vederbörande statsråd ofördröjligen undfå del av interpellationen.

Mom. 3. Enkel fråga skall vara skriftligen uppställd och av bestämt innehåll utan att vara försedd med särskild motivering. Enkel fråga skall i fyra exemplar tillställas talmannen. Talmannen låte vederbörande statsråd genom kammarens kansli ofördröjligen undfå del av frågan.

Mom. 4. Sedan vederbörande statsråd meddelat talmannen sin avsikt att besvara spørsmål, varav han undfått del, överenskommer talmannen med statsrådet om vid vilket sammanträde spørsmålet må besvaras. Meddelande

härom skall intagas i den dagens föredragningslista samt senast klockan 3 eftermiddagen föregående dag anslås i nedre förstugorna till riksdagens hus och på de platser i övrigt, talmannen beslutar. Vid sammanträde erhåller statsrådet ordet för spørsmålets besvarande i enlighet med den överenskommelse, som träffats med talmannen, dock ej före gemensam omröstning eller val.

Svar å framställd interpellation må omedelbart före avgivandet i tryckt eller stencilerad form utdelas till kammarens ledamöter. I sådant fall må statsrådet kunna begränsa sitt anförande till en sammanfattning av huvudpunkterna i det utdelade svaret.

Vid besvarande av enkel fråga må endast den ledamot, som framställt spørsmålet, och det statsråd, som lämnar svaret, delta i överläggningen. Kammaren vare dock obetaget att, då viss fråga besvaras, på förslag av talmannen eller annan ledamot besluta upphäva den sålunda stadgade inskränkningen i yttranderätten; sådant beslut skall fattas utan föregående överläggning.

Sedan alla anmälda talare erhållit ordet, skall överläggningen på talmannens hemställan förklaras avslutad.»

Utskottet har utarbetat en sammanställning över antalet under tiden 1939—1949 framställda interpellationer och enkla frågor samt den tid, inom vilken de besvarats. I sammandrag återges denna sammanställning nedan.

Uppgift om tid, inom vilken interpellationer besvarats i I och II kammaren vid riksdagar 1939—1949:

Besvarade	I	II	Sa
inom 14 dag.	78	86	164
» 1 mån.	83	196	279
» 2 »	98	293	391
» 3 »	27	76	103
» 4 »	16	47	63
efter 4 »	10	21	31
Ej besvarade	33	60	93
Summa	345	779	1 124

Uppgift beträffande varje kammare om tid för interpellations besvarande 1939—1949:

I k.

Besvarade	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	Sa
inom 14 dag.	3	3	3	3	12	7	15	11	6	10	5	78
» 1 mån.	1	7	4	3	6	7	14	14	6	6	15	83
» 2 »	1	9	2	7	13	5	13	9	4	20	15	98
» 3 »	3	—	—	—	2	2	2	6	—	10	2	27
» 4 »	—	—	—	1	1	—	1	1	2	4	6	16
efter 4 »	—	—	—	1	—	2	1	3	1	1	1	10
Återtagna	1	—	1	—	—	—	—	1	—	—	—	—
Vägrade	2	3	—	—	—	—	—	—	—	—	—	—
Ej besvarade	4	8	4	6	1	3	2	2	—	3	—	33
Summa	15	30	14	21	35	26	48	47	19	54	44	345

II k.

Besvarade	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	Sa
inom 14 dag.	8	7	6	4	7	10	12	15	3	9	5	86
» 1 mån.	10	10	17	15	22	13	31	22	11	21	24	198
» 2 »	6	11	20	15	27	27	40	34	23	47	43	293
» 3 »	1	3	2	4	6	6	10	9	9	6	20	76
» 4 »	2	2	4	2	2	3	3	2	7	11	9	47
efter 4 »	1	—	1	1	—	—	2	2	1	8	5	21
Återtagna	—	—	—	—	—	—	—	2	—	—	—	—
Vägrade	1	1	1	—	—	—	1	—	—	—	—	—
Ej besvarade	5	12	2	6	6	3	4	5	1	6	10	60
Summa	34	46	53	47	70	62	103	91	55	108	116	779

Uppgift om tid, inom vilken enkla frågor besvarats i I och II kammaren vid riksdagar 1939—1949:

Besvarade	I	II	Sa
inom 7 dag.	87	147	234
» 14 »	24	47	71
» 30 »	10	38	48
efter 30 »	1	8	9
Ej besvarade	20	19	39
Summa	142	259	401

Uppgift beträffande varje kammar om tid för enkla frågors besvarande 1939—1949:

I k.

Besvarade	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	Sa
inom 7 dag.	30	22	6	7	2	6	3	1	2	5	3	87
» 14 »	3	3	1	2	2	1	3	3	1	3	2	24
» 30 »	—	—	1	—	—	—	3	2	1	3	—	10
efter 30 »	—	—	—	—	—	—	1	—	—	—	—	1
Ej besvarade	—	10	1	7	1	—	—	—	—	—	1	20
Summa	33	35	9	16	5	7	10	6	4	11	6	142

II k.

Besvarade	1939	1940	1941	1942	1943	1944	1945	1946	1947	1948	1949	Sa
inom 7 dag.	41	34	6	10	19	7	8	6	8	5	3	147
» 14 »	5	7	4	4	2	3	3	1	3	10	5	47
» 30 »	4	4	1	—	2	2	6	4	2	7	6	38
efter 30 »	—	—	—	—	—	1	1	1	3	1	1	8
Ej besvarade	—	3	1	1	2	2	3	1	1	2	3	19
Summa	50	48	12	15	25	15	21	13	17	25	18	259

Såsom av sammanställningen framgår har antalet interpellationer varit avsevärt mycket större mot periodens slut än vid dess början. Vidare har det dröjt betydligt längre, innan svar lämnats, så att medan inom andra kammaren år 1939 nära en fjärdedel besvarades inom 14 dagar, detta år 1949 var fallet endast i fråga om fem av inalles 116. Dessutom har man kunnat iakttaga en tendens till att besvara ett stort antal interpellationer i slutet av riksdagen.

Antalet enkla frågor har däremot inom andra kammaren minskat under

perioden från 50, år 1939, till endast 18, år 1949. Samtidigt ha svaren låtit vänta på sig längre de senare åren än i början. Det första året besvarades samtliga framställda frågor, därav fyra femtedelar inom sju dagar efter framställandet. 1949 besvarades endast tre inom en vecka och lika många blevo över huvud ej besvarade.

Besvarandet av interpellationer plägar ta en ingalunda ringa del av kammarens tid i anspråk, medan de enkla frågorna förhållandevis obetydligt belasta kammarens tid. Detta sammanhänger givetvis icke minst därmed att efter besvarandet av en interpellation allmän debatt kan förekomma, vilket icke är fallet efter besvarandet av en enkel fråga, såvida kammaren icke genom särskilt beslut annorlunda bestämmer.

Det får heller icke förbises, att utarbetandet av svar på interpellationer utgör en ganska allvarlig belastning för departementen och ämbetsverken, enär tämligen vidlyftiga utredningar ofta anses erforderliga, innan svar lämnas.

Såvitt utskottet kan finna, skulle det vara till obestriddlig fördel för riksdagsarbetet, om kammarens ledamöter oftare ville använda sig av formen enkel fråga i stället för interpellationsformen. Det synes troligt, att kammarens ledamöter mången gång skulle föredraga att framställa en enkel fråga, om det bleve praxis, att sådana besvarades inom kortast möjliga tid. Härigenom skulle också kammarens arbetstid tas mindre hårt i anspråk än om motsvarande spörsmål framställes i interpellationsform. Utskottet är dessutom av den uppfattningen, att svaren på enkla frågor icke behöva föregås av mera omfattande utredningar och att besvarandet kan ske kort och koncist.

Utskottet har sökt kontakt med kamrarnas talmän för att få del av deras syn på problemet. Utskottet har därvid kommit till den uppfattningen, att motionens syfte skulle kunna nås utan någon ändring i nu gällande formella bestämmelser för framställande av interpellationer och enkla frågor. Åtskilligt och förmodligen motionens hela syfte skulle nås genom en enkel ändring av praxis vid besvarandet av enkla frågor. Från talmännens sida har uttalats sympati för en sådan ifrågasatt ändring, och utskottet förutsätter, att från vederbörande statsråds sida hinder icke skall möta att vidtaga ändringen.

Den skulle innebära, att enkla frågor i regel skulle besvaras inom en vecka, så att enkla frågor framställda senast fredag under ena veckan skulle besvaras senast tisdag påföljande vecka. Detta skulle då kunna ske vid en särskild frågetimme. Genom ett sådant arrangemang skulle säkerligen kammarledamöternas liksom allmänhetens intresse stimuleras i hög grad, och förmodligen skulle under sådana förhållanden många spörsmål, som nu tas upp i form av interpellation, i stället framläggas i en enkel fråga, varigenom kammarens arbete i övrigt skulle bli mindre stört.

Om, såsom utskottet har anledning förvänta, en sådan omläggning i praxis kommer att genomföras, är någon ändring av ordningsstadgan icke behöfvig, och utskottet får därför hemställa,

att motion II: 85 ej måtte till någon andra kammarens åtgärd föranleda.

Stockholm den 11 maj 1950.

På utskottets vägnar:

PATRIK SVENSSON.

Närvarande: herrar Svensson i Alingsås, Gustafson i Göteborg, Nordkvist, fröken Öberg*, herr Ohlsson i Kastlösa, fröken Ager*, fru Västberg*, herrar Hansson i Skegrie*, Dickson, Forsberg, Wedén, fröken Nygren, herrar Jönsson i Rosbol*, Johansson i Kalmar, Gavelin*, fru Swedberg, herr Nilsson i Bästekille, fröken Vinge, herrar Adolfsson* och Bengtsson.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.
